

Kryteria oceniania z języka polskiego dla programu

„Słowa na czasie”

KLASA III

OGÓLNE KRYTERIA OCENIANIA (źródło: wydawnictwo Nowa Era)

„Stopień celujący (6)

Uczeń wykonał większość zadań dodatkowych, a jego wiedza i umiejętności znacznie wykraczają ponad poziom programu ogólnego. Jest twórczy, aktywny i sumienny. Interesuje się przedmiotem i rozwija się indywidualnie. Osiąga także sukcesy w konkursach i olimpiadach przedmiotowych.

Stopień bardzo dobry (5) Uczeń opanował pełny zakres wiedzy i umiejętności. Sprawnie posługuje się zdobytymi wiadomościami i korzysta z różnych źródeł informacji. Jest samodzielny, aktywny i sumienny.

Stopień dobry (4) Uczeń opanował treści istotne w strukturze przedmiotu i sprawnie stosuje wiadomości w sytuacjach typowych. Jest sumienny i dość aktywny. Potrafi samodzielnie rozwiązać typowe zadania.

Stopień dostateczny (3) Uczeń opanował najważniejsze treści przedmiotowe oraz posiada proste, uniwersalne umiejętności rozwiązywania problemów typowych o średnim stopniu trudności. Jest dość sumienny i raczej aktywny.

Stopień dopuszczający (2) Uczeń opanował treści przedmiotowe na poziomie koniecznym do dalszej edukacji. Zazwyczaj wykonuje proste, typowe zadania, a także rozwiązuje problemy o niskim stopniu trudności, powtarzające się w procesie edukacji. W miarę regularnie odrabia zadane prace, choć niektóre błędnie. Potrafi uczestniczyć w pracy na lekcji.

Stopień niedostateczny (1) Uczeń nie zdobył podstawowych wiadomości i umiejętności niezbędnych do dalszego kształcenia. Nie interesuje się procesem dydaktycznym, nie uczestniczy w lekcji, jak również nie odrabia zadanych prac i lekceważy podstawowe obowiązki szkolne.”

SZCZEGÓŁOWE KRYTERIA OCENIANIA:

Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:

- samodzielnie i twórczo rozwija własne uzdolnienia i zainteresowania;
- proponuje rozwiązania oryginalne i wykraczające poza materiał programowy;
- wypowiedzi ustne i pisemne cechują się dojrzałością myślenia, świadczą o systematycznym pogłębianiu zdobytej wiedzy;
- nie powiela cudzych poglądów, potrafi krytycznie ustosunkować się do językowej, literackiej i kulturalnej rzeczywistości;
- bierze udział i osiąga sukcesy w konkursach języka polskiego na szczeblu rejonowym, wojewódzkim; uczestniczy w organizowanych w mieście, województwie, kraju konkursach literackich;
- podejmuje działalność literacką lub kulturalną w różnych formach (gazetka szkolna, kółka polonistyczne, przygotowania gier dramatycznych, quizów polonistycznych, twórcza praca pozaszkolna w klubach, domach kultury itp.);
- prezentuje wysoki poziom merytoryczny i artystyczny;
- przedstawia bezbłędne prace pisemne.

Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który opanował wymagania na oceny niższe i ponadto:

W zakresie kształcenia literackiego, stylistyki:

- wypowiedzi ustne i pisemne są całkowicie poprawne pod względem stylistyczno - językowym, logicznym i rzeczowym;
- potrafi samodzielnie zanalizować i zinterpretować utwory liryczne, epickie i dramatyczne przewidziane programem nauczania; wyodrębnia poznane tropy stylistyczne, określa ich funkcję w utworze literackim;
- rozpoznaje rodzaje i gatunki literackie oraz ich cechy gatunkowe;
- posiada bardzo dobrą znajomość utworów literackich przewidzianych w programie nauczania;
- wzorcowo redaguje wszystkie formy wypowiedzi: opowiadanie, opis, streszczenie, sprawozdanie, recenzję, charakterystykę, rozprawkę, reportaż, przemówienie, zaproszenie, zawiadomienie, ogłoszenie, podanie, życiorys, list motywacyjny, CV, tekst reklamy, notatkę prasową, notatkę, list,

dedykację;

- prace pisemne (długie i krótkie formy wypowiedzi) świadczą o znajomości problematyki, kompozycji, znajomości reguł gramatycznych i interpunkcyjnych;
- formułuje wypowiedzi zawierające własne sądy i przemyślenia dotyczące różnych tekstów;
- pisze rozprawki na tematy dotyczące życia ucznia, a także odnoszące się do problemów przedstawionych w lekturach; swe opinie popiera umiejętnie dobranymi cytatami;
- swobodnie wypowiada się w opisie przeżyć wewnętrznych o uczuciach i doznaniach bohaterów literackich i własnych, używa słownictwa nacechowanego emocjonalnie;
- w opowiadaniach twórczych i odtwórczych stosuje słownictwo oceniające, wykorzystuje różnorodne konstrukcje zdaniowe, urozmaica wypowiedzi dialogami, monologami, opisami przeżyć, sytuacji, tła, postaci, pytaniami retorycznymi, cytatami;
- pisze reportaż na podstawie sytuacji z życia klasy, szkoły, rodziny;
- rozpoznaje i podaje cechy charakterystyczne i funkcje językowe tekstów;
- uczeń przeczytał lektury i bardzo dobrze zna ich treść;

W zakresie nauki o języku:

W zakresie słowotwórstwa i słownictwa:

- bezbłędnie dokonuje analizy słowotwórczej wyrazu, określa jego znaczenie realne i słowotwórcze;
- potrafi omówić funkcje formantów słowotwórczych;
- omawia funkcje neologizmów;
- jako świadomy użytkownik języka celowo wzbogaca swoje wypowiedzi o wyrazy nacechowane ekspresywnie i stylistycznie, o niezbędne zapożyczenia i neologizmy oraz o synonimy i antonimy;
- analizuje zależności między treścią a zakresem wyrazów;
- wyjaśnia okoliczności zapożyczania wyrazów i mechanizmy tworzenia neologizmów; ocenia ich przydatność w języku, omawia funkcje neologizmów;
- ocenia na konkretnych przykładach nowe wyrazy pod względem poprawnościowym;
- wyjaśnia specyfikę języka na tle innych kodów, analizuje różne funkcje języka na wybranych przykładach, określa funkcję dialektyzacji, tworzy teksty stylizowane na gwara uczniowską, stylizuje tekst na archaiczny;
- stosuje w tekście skrót i skrótowce;

- posługuje się eufemizmami;

W zakresie komunikacji językowej:

- zawsze stosuje się do normy wzorcowej i użytkowej języka w odpowiedniej sytuacji;
- zawsze przestrzega zasad etyki mowy w różnych sytuacjach komunikacyjnych;

W zakresie elektronicznych środków komunikacji:

- wzorcowo konstruuje formy charakterystyczne dla elektronicznych środków przekazywania informacji (SMS, e-mail, czat, blog);
- doskonale zna język korespondencji internetowej (emotikony, polskie znaki, wielkie litery, skróty, słownictwo);
- zawsze stosuje się do zasad komunikacji internetowej – netykiety (zasady korzystania z internetowych kanałów komunikacyjnych: grup i forów dyskusyjnych, poczty elektronicznej, czatów);

W zakresie ortografii:

- opanował w stopniu bardzo dobrym zasady ortografii;
- poprawnie stosuje znaki interpunkcyjne;

Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który opanował wymagania na oceny niższe i ponadto:

W zakresie kształcenia literackiego, stylistyki:

- w zależności od celu komunikacji różnie kształtuje swoje wypowiedzi ustne i pisemne;
- dokonuje interpretacji tekstu poetyckiego, wskazuje i nazywa środki poetyckie;
- rozpoznaje rodzaje i gatunki literackie, wskazuje ich podstawowe cechy;
- posiada dobrą znajomość utworów literackich przewidzianych w programie nauczania;
- poprawnie redaguje wszystkie formy wypowiedzi: opowiadanie, opis, streszczenie, sprawozdanie, recenzję, charakterystykę, rozprawkę, reportaż, przemówienie, zaproszenie, zawiadomienie, ogłoszenie, podanie, życiorys, list motywacyjny, CV, tekst reklamy, notatkę prasową, notatkę, list, dedykację;
- samodzielnie potrafi poprawić większość błędów językowych i stylistycznych;
- uczeń przeczytał lektury i zna ich treść;

W zakresie nauki o języku:

W zakresie słowotwórstwa i słownictwa:

- posiada usystematyzowane wiadomości z zakresu słowotwórstwa;
- oddziela formant od podstawy słowotwórczej, nazywa formanty, wskazuje oboczności;
- sporządza wykresy rodziny wyrazów, znajduje rdzeń, wskazuje na oboczność w rdzeniu;
- odróżnia zrosty, złożenia, neologizmy, archaizmy.
- omawia budowę wyrazów złożonych;
- posługuje się w tekście własnymi wyrazami nacechowanymi emocjonalnie, synonimami, antonimami,
- omawia zależność między treścią a zakresem wyrazów;
- wyjaśnia znaczenie często używanych zapożyczeń;
- omawia okoliczności zapożyczania wyrazów z innych języków oraz tworzenia neologizmów;
- świadomie stosuje dialektyzmy i archaizmy w redagowanych tekstach;
- określa funkcję archaizacji w tekstach literackich;
- tworzy i zapisuje skróty wchodzące w skład nazw własnych, dostosowuje formę czasownika do skrótowca w wypowiedzeniu;

W zakresie komunikacji językowej:

- zazwyczaj stosuje się do normy wzorcowej i użytkowej języka w odpowiedniej sytuacji;
- dostrzega w wypowiedzi przejawy agresji;
- zazwyczaj przestrzega zasad etyki mowy w różnych sytuacjach komunikacyjnych;

W zakresie elektronicznych środków komunikacji:

- poprawnie konstruuje formy charakterystyczne dla elektronicznych środków przekazywania informacji (SMS, e-mail, czat, blog)
- dobrze zna język korespondencji internetowej;
- zazwyczaj stosuje zasady komunikacji internetowej – netykietę;

W zakresie ortografii:

W miarę dobrze opanował zasady ortograficzne i interpunkcyjne;

Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który opanował wymagania na oceny niższe i ponadto:

W zakresie kształcenia literackiego, stylistyki:

- wypowiada się w miarę poprawnie pod względem językowym i rzeczowym;
- rozpoznaje elementy świata przedstawionego w utworze literackim;
- wyodrębnia elementy budowy wiersza (strofa, wers), wskazuje rymy, podstawowe środki stylistyczne, temat i podmiot liryczny;
- rozpoznaje rodzaje literackie;
- na prostych przykładach omawia i wskazuje podstawowe cechy gatunkowe;
- poprawnie redaguje proste: opowiadanie, opis, streszczenie, sprawozdanie, recenzję, charakterystykę, rozprawkę, przemówienie, zaproszenie, zawiadomienie, ogłoszenie, podanie, życiorys, list motywacyjny, CV, tekst reklamy, notatkę prasową, notatkę, list, dedykację;
- włącza dialog w tok narracji;
- podejmuje próby redagowania reportażu;
- umie się posługiwać słownikami i encyklopedią;

W zakresie nauki o języku:

W zakresie słowotwórstwa i słownictwa:

- tworzy wyrazy pochodne;
- potrafi wskazać zapożyczenia, neologizmy i archaizmy;
- rozpoznaje w tekście funkcję wyrazów nacechowanych ekspresywnie i stylistycznie;
- używa w tekście własnym synonimów, antonimów;
- definiuje pojęcia *treść* i *zakres* wyrazu;
- dostrzega przydatność wyrazów zapożyczonych oraz neologizmów w tekście;
- tworzy i zapisuje skróty, objaśnia najważniejsze skrótowce;
- wyszukuje eufemizmy w tekście;
- wskazuje w tekstach dialektyzmy i archaizmy, redaguje słownik gwary uczniowskiej;
- zna rodzaje neologizmów;
- przekształca tekst stylizowany na język ogólnonarodowy;

W zakresie komunikacji językowej:

- rozróżnia normę językową wzorcową oraz użytkową i stara się stosować do nich w odpowiedniej sytuacji;
- często przestrzega zasad etyki mowy w różnych sytuacjach komunikacyjnych;

W zakresie elektronicznych środków komunikacji:

- poprawnie konstruuje proste formy charakterystyczne dla elektronicznych środków przekazywania informacji (SMS, e-mail, czat, blog)
- stara się przestrzegać zasad komunikacji internetowej – netykiety;

W zakresie ortografii:

- popełnia nieliczne błędy ortograficzne;
- zna podstawowe zasady ortograficzne;
- zna reguły interpunkcji.

Ocenę **dopuszczającą** otrzymuje uczeń, który:

- rozumie czytany i zanalizowany na lekcji tekst;
- zna elementy świata przedstawionego;
- z pomocą nauczyciela wyróżnia środki stylistyczne;
- rozróżnia na prostych przykładach rodzaje literackie oraz podstawowe gatunki literackie;
- w prostej formie, według ustalonego schematu, redaguje opowiadanie, opis, streszczenie, sprawozdanie, recenzję, charakterystykę, rozprawkę, przemówienie, zaproszenie, zawiadomienie, ogłoszenie, podanie, życiorys, list motywacyjny, CV, tekst reklamy, notatkę prasową, notatkę, list, dedykację;
- popełniane błędy nie przekreślają wartości pracy i wysiłku, jaki włożył w jej napisanie;
- zna cechy charakterystyczne dla reportażu,

W zakresie nauki o języku:

W zakresie słowotwórstwa i słownictwa:

- zna rodzaje formantów;
- rozpoznaje podstawę słowotwórczą w wyrazach złożonych;

- dobiera pary antonimów i homonimów;
- wzbogaca wypowiedź, stosując synonimy;
- rozumie pojęcia *treść* i *zakres* wyrazu;
- rozpoznaje w tekście wyrazy zapożyczone i neologizmy;
- zna zasady tworzenia i zapisywania skrótów;
- zastępuje wyrażenia i zwroty dosadne eufemizmami,
- zna terminy *gwara* i *dialekt*;
- wskazuje w tekście archaizmy;
- dostrzega różnicę między tekstem stylizowanym a napisanym w języku ogólnonarodowym;

W zakresie komunikacji językowej:

- zna i rozumie pojęcia: kultura języka, norma językowa, norma językowa wzorcowa i użytkowa, etyka słowa, agresja słowna, wulgaryzm, szablon językowy, moda językowa, wyraz modny,
- ma świadomość konsekwencji używania form niestosownych i obraźliwych;
- zna formuły grzecznościowe;
- stara się przestrzegać zasad etyki mowy w różnych sytuacjach komunikacyjnych;

W zakresie elektronicznych środków komunikacji:

- stara się poprawnie konstruować proste formy charakterystyczne dla elektronicznych środków przekazywania informacji;
- zna i stara się przestrzegać zasad komunikacji internetowej – etykiety;
- zna konsekwencje stosowania form charakterystycznych dla elektronicznych środków przekazywania informacji, takich jak: SMS, e-mail, czat, blog (ma świadomość niebezpieczeństwa oszustwa i manipulacji powodowanych anonimowością uczestników komunikacji w sieci, łatwego obrażania obcych, ośmieszania i zawstydzania innych wskutek rozpowszechniania obrazów przedstawiających ich w sytuacjach kłopotliwych, zna skutki kłamstwa, manipulacji, ironii).

Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który:

- nie opanował wiadomości podstawowych w zakresie słowotwórstwa i słownictwa, komunikacji językowej;
- popełnia podstawowe błędy ortograficzne;
- nie przeczytał lektur;

- prace pisemne nie są poprawne pod względem rzeczowym, logicznym, stylistycznym;
- nie rozumie tematyki przeczytanego tekstu;
- nawet z pomocą nauczyciela nie jest w stanie rozwiązać zagadnienia o elementarnym stopniu trudności.

Opracowała: Jadwiga Robaczewska- Gapińska